

ייצג פון פריי

תולדות | עיונים | הערות

התחזקות | התעוררות | מכתבים

בעניני רביה"ק מברסלב ז"ע

מכתבי מוהרנ"ת - עלים לתרופה, עם מכתבים חדשים והוספות מכת"י

ביאורים וצייונים, הערות והארות

פרשת יתרו

שנת תשע"ה

הפלך ונתן את מוהרנ"ת ז"ל במאסר בעיר ברסלב, ועוד הושיבו אותו בין רוצחים וגזלנים. ומנהג הרשעים האלו כשבא להם אורח, חוקרים אם נמצא אצלו כסף או משקה כמו יין שרף, ובכך תבעו גם את מוהרנ"ת ז"ל אבל לא הוה ליה אף פרוטה אחת, ובכך לקחו כמה חבלים וקלעו אותם ביחד, ובזה רצו להכות אותו, כשגמרו הקליעה ואחד מהם לקח המקלעה בידו, והרים אותה על מוהרנ"ת ז"ל להכותו בו, עוד טרם שהורידו עליו, נתן מוהרנ"ת בקולו קול עוז, עד שכולם נבהלו מפניו. וגם הגיע קול הצעקה לאזני שר בית הסוהר שם בביתו, עד שמהר ונכנס לשמה, וישאל מה קול הצעקה הגדולה באזני, תיכף נגש אליו מוהרנ"ת וסיפר לו המאורע שהמה מתנפלים עליו להרגו, ובכך מבקש הוא שיוציאו מתוכם ויושיב אותו באיזה חדר אחר. אבל לעת עתה לא מלא בקשתו, אבל צוה עליהם לבל יהיו איש ליגע בו לרעה, ולן שם כל אותה הלילה. (אחר כך סיפר מוהרנ"ת ז"ל שבעת שהובילו אותו לתפיסה והגיע לשער התפיסה, בא על זכרונו איך שמלאכי חבלה מובילים אחד לגיהנם ומגיעים לפתחו של גיהנם, שרואה שבוזה הפתח יכנס לגיהנם, ומה רע ומר היה לו עוד יותר באותה הלילה שגם לא היה ביכלתו להוציא מפיו דיבור של קדושה, שכן הוא בבית מושב הרשעים הנ"ל שישב ביניהם, שם עומד גרף גדול של רעי שכולם מתריזים בו).

מסירת ועדות שקר לפני הממשלה

בעת הזאת נשקט קצת הרעש נגד מוהרנ"ת, והיה נראה שמכאן ואילך יהיה קצת מנוחה למוהרנ"ת ולאנ"ש חסידי ברסלב, אמנם המתנגדים השקט לא יכלו, חשבו מחשבות רעות על מוהרנ"ת ז"ל, ובכך כאשר כתב שר הפלך שאם נמצא עליו איזו אשמה לענוש אותו על פי החוק [כמסופר לעיל בפתיחה לפני חג הפסח דהאי שתא שנת תקצ"ה, שבעת שחזר מוהרנ"ת לברסלב הגיע משר הפלך אזהרה נוראה להפליצא, להזהר בשמירת נפש האיש הנקרא "שטערנהארץ" [מוהרנ"ת ז"ל], ובאם יש איזו חטא לשטרענהארץ שחטא נגד הקמים עליו, לזה צריכין קודם חקירה ודרישה, ואחר שימצאו בו אשמה אז צריכין לדון ולענוש אותו על פי החוק, וזה נשלח ישר להדומע, והדומע מסרה תיכף להפליצא. מובן שהפליציע כי הגיע להם אזהרה כזו משר הפלך חיש פרסמו זאת לכל המתנגדים, ומוהרנ"ת יצא בעזהש"ת מסכנת נפשות, וישב בברסלב בהשקט ובבטחה (ימי התלאות), ובכך מצאו המתנגדים עצה שכתבו לשר הפלך שיש עליו שני חטאים. אחד שהוא צאדיקאן, כלמר שעושה עצמו לנביא ומשיח ומרמה את הבריות. שנית שהוא מחזיק בית דפוס בלי רשיון הצענזור.

כשהגיע מסירה זו לשר הפלך, תיכף שלח אחד השרים לברסלב לעשות חקירה ודרישה, (בשביל ששם בעיר הפלך קאמיניץ, היו גם כן אנשים מצד המתנגדים שהתאמצו שהתשובה על מסירה זו תהיה במהירות). וגם זאת עשו המתנגדים, שהשר הנשלח לברסלב נתנו לו אכסניא אצל "שניאור" שהוא היה מלומד בלשון רוסית, והוא היה להם ליועץ עצות רעות וגם בקי בכתיבה. וכשבא השר לברסלב, החל לעשות חקירה ודרישה ונכנס לבית מוהרנ"ת ז"ל [כמסופר במכתב קצ"ג] וחפש ולא מצא שום סימן מדפוס וכו', ואמר לו מוהרנ"ת ז"ל שזה אמת שהיה אצלי דפוס, אבל זה זמן שאין אצלי שום דפוס [כאשר כן היה האמת כי זה יותר מעשרה שנים שלא היה אצלו דפוס, כי בקיץ שנת תקפ"ד נסגרה הבית דפוס של מוהרנ"ת, ומאז עדיין לא ניתן רשיון למוהרנ"ת להדפיס ספרים כמ"ש בימי מוהרנ"ת ח"א סי' צ"ט - ק"ד]. אבל המתנגדים מצאו עצה בזה והעמידו מהם ובהם י"ב עדי שקר בשבועות שקר לפני השר, שיש אצלו בית דפוס, והוא שעכשיו בוודאי שנתוודע לו מביאת השר לברסלב ומאימת השר, הטמין אותה, ואי אפשר למצאה. ואצלם היה ממון רב, וכמה נגידיים מהם נדבו ונדרו סכומים הגונים, ובפרט משה חניקעס שהיה עשיר גדול, ובכל פעם פתוח היה אוצרו לשחד ולחזק השקרים.

בתפיסה בין רוצחי נפשות

ובכן הצליחו בעדות שקר זו, עד שפעלו אצל השר שנשלח משר

אנ"ש התאמצו להוציאו מהתפיסה ולערוב בעדו כחוק, וגם על דרך זה עמדו המתנגדים לשטן, ועלו ביד המתנגדים לפעול אצל השר הנ"ל שלא יקבל שום ערבות, וזה נגד החוק. ולכן חפצו אנ"ש לכתוב זאת לשר הפלך, וזה יהיה לאות לשר הפלך שגם השר ששלח הוא משוחד כמו הפאליצייא. ושאלו את מוהרנ"ת אם לעשות זאת, אמנם מוהרנ"ת הזהיר באזהרה יתירה שלא יעשה כזאת וחלילה יוסיפו בזה על הצרה, מאחר שכנהוג לא כל כך מהר יגיע התשובה לברסלב, ובתוך כך יהיה תפוס כמה זמן מי יודע, כיון שלא יפעלו אצל השר שמוהרנ"ת יצא לחפשו, רק ירצו לילך להשר הגבוה ולמסור את השר הזה, ואף כשיגיע התשובה וכי המתנגדים שממון להם רב יחרישו לזה, הלא יעשו כל האפשרות ויצליחו להצדיק השר, ומובן שמה בעצמו יצא להבה גדולה אחר כך עלינו ח"ו מחרון אף השר. ובכך הזהירו אותם מוהרנ"ת לבלי לעשות כזאת, ואם בצרה גדולה אנחנו העיקר הוא תפלה להשי"ת. וגם אל השר יבואו בתחנונים לבקש מלפניו עלי, הזקן וחלוש כח וחולה, שהנני יושב תפוס על חנם ולא דבר, וכן עשו אנ"ש וקיימו דבריו [עיין לעיל בהערות למכתב קע"ו, וע"ע מכתב קצ"ז מה שכתוב אחר שיצא הגזירה שמוכרח לגלות לעיר נעמרוב "לבל תירא ואל תפחד, רק תתפלל להשם יתברך על זה, ותבין ותשכיל ממוצא דבר שתכריח עצמך על ידי זה ביותר לפרש שיחתך לפני קונך וצורך, כי אין לנו שום עצה ותחבולה כי אם תפלה ותחנונים, וצעקה וזעקה להשם יתברך"].

להגאודינטשי, וישאלהו על הדברים שמסרו אותו, היינו שהוא עוסק עדיין להדפיס בביתו וכיוצא, ומהרנ"ת הוכיח לו ששקר הדברים, אך המוסרים נתנו להאדון הנ"ל ממון הרבה, ועל כן לא רצה לקבל דברים, ויקרא אנשים המוסרים וישבעו שבועות שקר בנקיטת חפץ בפני מוהרנ"ת, שדברי מסירותם אמת.

וכל מה שהכחיש אותם לא הועיל, עד שאחר שבוע הנ"ל לקח את מוהרנ"ת לבית הסוהר (הוא הטורמע), והושיב אותו בין גזלנים ורוצחי נפשות. וביום הראשון היה כמעט מסוכן על ידי העיניים שעיניו אותו, עד שחמל עליו השי"ת ויתן חנו בעיניו שר בית הסוהר, והושיבהו בחדר מיוחד, גם הסכים להביא כל הספרים שהיו נצרכים לו בכל יום, היינו תנ"ך וגמרא ואחד מד' חלקי שו"ע הגדולים, וזוהר הקדוש, וכתבי האר"י ז"ל, וכיוצא עוד בספרים בנגלה ונסתר, וגם הביאו לו לשם כלי כתיבה, שגם שם ידביק עצמו להשי"ת עד שזכה גם לשם להשיג חידושי דאורייתא, וכתב שם הל' יי"נ ה"ד שבספר ליקוטי הלכות יור"ד, וכתבה שם בבית הסוהר, והיה אסור שם בבית הסוהר ערך ח' ימים, ואחר כך היה נס גדול ונפלא שנתהפך הדבר, והמוסרים והאדון נהפך להם דעתם, עד שיכלו אנ"ש להוציא על ערבות, אך המשפט נמשך עד שבחודש אלול הסמוך גרשו אותו מביתו ומעירו לעיר ענמירוב, והוכרח לישב בנעמירוב עד אחר יום כיפור שנת תקצ"ט (ימי התלאות).

חידושי תורה בבית הסוהר

וכפי המסופר לעיל חידוש מוהרנ"ת חידושי תורה בתוך התפיסה, ורשמם שם עלי גליון בכת"ק, והוא הנדפס בליקו"ה (הל' יין נסך ה"ד), והמעין שם בכל ההלכה יעמוד מרעיד איך שמוהרנ"ת בעת יושבו בהתפיסה, בתוך עוצם הצרה, בעת שעמד מסובב עם רוצחי נפשות, גם שם דיבק עצמו לבוראו בדביקות עצום ונפלא, וביאר ענין נפש ישראל היושב בתפיסה, ואיך שזוכה לעשות תשובה שלימה מזה דייקא, ואיך שמתקן ענינים נשגבים בעת יושבו בתפיסה, ונתקיים מש"כ מוהרנ"ת לבן אחותו הר"ר יצחק אייזיק במכתב קנ"ט "שים לבך היטב איך אנו מוצאים כל דבר בתורה להתעורר להשם יתברך על ידי כל הדברים שבעולם" ע"כ.

בההלכה הזאת מגלה מוהרנ"ת ג"כ גודל הפגם מי שקובע עצמו על היין בכל יום ושותה הרבה בכל ימות החול, עד שבא לידי שכרות וחולק בליצינות על הצדיק אמת ועל הנלוים עליהם, וכבר העתקנו מדבריו הקדושים המדברים מענין זה באריכות בהערות למכתב קע"א, וכתבנו שם שנראה שרומז בזה לברוך דין. וכדי להתעורר מדברי מוהרנ"ת ולראות בעליל דרך הקודש של מוהרנ"ת איך שדבק עצמו בדביקות אמת להשי"ת דייקא בזה שמסרו אותו לפני השרים, ודייקא בזה שגזרו עליו לישב בתפיסה, נעתיק עוד מדבריו הקדושים השייכים לענין זה. אמנם לא נעתיק כל המשך כיון שנכתב באריכות גדול רק קטעים קטעים. והמעין יתעורר מזה להבין מה שעבר על לב טהור קדוש ה' מוהרנ"ת ז"ל אז באותן הזמנים, בעת שהיה מונח בשלשלאות של ברזל, בין רוצחי נפשות רח"ל.

וזלה"ק, מבואר בליקו"מ (ח"א סי' ל"ו) עה"פ הנה ברוך לקחתי וברך ולא אשיבנו שמלמעלה יורד רק אור פשוט, ומלמטה מצטייר לכל אחד לפי בחינת כפי תפיסת המוחין שלו, שהם הכלים לקבל האור, ועיקר תיקון הכלים וקילקולם הוא כפי תיקון הברית וקולקולו ח"ו, כי בזה תלוי הכל עיי"ש [המשך הדברים מכאן מועתק לעיל מכתב קע"א].

ועתה ממילא מובן כמה גדול עוצם הפגם של המחלוקת, שעל ידי זה באים לידי שפיכת דמים בכמה בחינות, עד שעל פי הרוב באים

וה' שמואל וגם בנו ר' משה ויינבערג ואשתו עמהם, שהיו מלומדים בשפה רוסית, והיו כל העוסקים והיועצים והכותבים בעת המחלוקת, המה ספרו להשר את כל הענין שאין זה אלא מחלוקת חסידים. ואחד מהעשירים שדר בברסלב היה ר' לוי, נגיד ומחזיק כמה פאסטן, והיה חשוב בעיני השרים, וראה בצדקת מוהרנ"ת, לכן חפץ היה לדבר עם השר לטובת מוהרנ"ת ז"ל, אבל לא היה באפשרות מחמת שהשר התאכסן אצל שניאור הנ"ל. [ואודות האיש הזה "הריש בריוני הוא שניאור דוד" עיין לעיל מכתב קע"ו ובהערות דשם. ומסופר בין אנ"ש שפעם נכנס שניאור דוד להקלויז של אנ"ש, והתחיל לצעוק על אנ"ש ודבר בחוצפה יתירה נגד דרכי רביז"ל, אמר עליו מוהרנ"ת בדרך צחות כשמו כן הוא, ש'ניאור דוד הוא ראשי תיבות ש"ד (שש"ק ח"ב אות תשס"ז)]

אחר כל בקשות של אנ"ש אצל השר, נכנסו דבריהם דברי אמת בלבו. שאל אותם השר מדוע אין אתם נותנים לי כסף כמו המתנגדים שלכם, ועל זה ענו לו משום שהמה בעלי כסף ולנו אין כסף, ועוד יש בינינו כמה שהמה עניים, ונצרכים אנו עוד ליתן כדי מחייתם, ואם לאו יהיו מתים הם ובני ביתם ברעב ח"ו. בכל זאת נתקבצו אצל אנ"ש מאה רז"כ והביאו לו, כשראה השר המאה רז"כ שחק ואמר במה נחשב אצלי הסך המועט הזה, הם נותנים לי אלפים, ולו חפץ אני עוד אלף נותנים לי, בכל זאת אקח אצלכם דורון זה והיו בטוחים שאעשה לכם טובה. ולעת עתה צוה על שר בית הסוהר שיוצא את מוהרנ"ת ז"ל מבין הרשעים ויתן לו חדר מיוחד, וכן עשו שהושיבו בחדר מיוחד, ואצל חדר זה היה חדר בית המרחץ של התפיסה (וחדר זה סיפר אחר כך היה נחשב לו לחדר לדברים של חול, והחדר שישב בו לדברים שבקדושה). בחדר הזה הכניסו לו כל הספרים וגם נייר ודיו, ושם חידש הרבה חידושי תורה, והלכה אחת יש בליקוטי הלכות שמוזכר שחבר אותה בתפיסה. שם עשה כל מה שלבו היה חפץ בעבודת השם ובתפלה בצעקות, והעיקר בלילה בתיקון חצות בתהלים, עד שכל התפוסים התאוננו לפני השר בית הסוהר שהזקן הזה צועק בכל לילה בקולות משונות ואינם מניחם לישן.

ישועת ה'

וה' המאזין צעקה החל להופיע בתשועתו, והשר מה שנוגע לטובת המתנגדים מוכרח היה למלאות הכל, ולכתוב תשובת חקירתו כמו שדרשו ממנו, ומוכרח היה להראות לשניאור מה שכתב הכל כרצונם, אבל לא נתן המכתב בידם לשלוח, ובכן טרם ששלח את המכתב לשר הפלך כתב עוד שלא בידיעת המתנגדים דברים אחדים אלו. "אחר כל זאת אינו אצלו לברור שכן הוא האמת לוודאי, ובכן עצתי לגרש את שטערינהארץ לנעמירוב, ועד שיבורר דבר יהיה תחת השגחת הפאליציע" ואחר כל הצרות האלו שעברו עליו מכוון בימי בין המצרים, נעשה לו בזה הרחבה גדולה, ותיכף הוציאו אותו חפשי מבית האסורים, והעתיק מושבו לנעמירוב עיר מולדתו, וגם בזה נמתק המחלוקת, שאצל המתנגדים נחשב כמו שהוציאו מחשבתם לפועל, והתשועה למוהרנ"ת הלכה הלך ורבה למעלה מעלה. עד כאן מכתבי רמ"א (ימי התלאות)

וככה מתואר במקום אחר בקונטרס ימי התלאות וז"ל: והנה כשראו הרודפים הרשעים האלה שאין יכולים עוד להכות ולהשליך אבנים [כפי המסופר לעיל אחר מכתב ק"פ נסכם אצל המתנגדים לבלי להשתדל עוד בעצת המסירה רק שהם בעצמם בפשיטות יהרגו את מוהרנ"ת רח"ל בלי עזרה מהממשלה, אמנם ה' הפיר עצתם ולא עלה בידם, ולכן לקחו עצמם עוד הפעם ל"מסירה"], התחילו עוד הפעם למסור את מוהרנ"ת בפני השרים במסירות נוראות, כדי ליקח אותו לבית הסוהר. ביום ב' פרשת מטות שנת תקצ"ה קראו את מוהרנ"ת

ובעו"ה גלות נחשב כאילו הוא יתברך יושב בבית האסורים כמו"ש והוא אסור באזיקים, וכמ"ש בתיקונים הרבה בענין זה דעליה אתמר אין חבוש מתיר את עצמו מבית האסורים וכו', ולית מלתא דא תליא אלא בתיובתא וכו' לבצרא בית האסורין דליה וכו'. כי עקר התגבורת הגלות ביותר הוא על ידי ענין הזה, על ידי שמצייר אור שלמעלה להיפך מן האמת, שעל ידי זה כל ההדברים נעשים לפניו כמישור כי עושה מעבירות מצות, בפרט בענין מחלוקת. כי זה עיקר גלות השכינה מה שגורם כל אחד בעוונותיו, וביותר על בחינה הזה כשהוא חכם בעיניו ועושה לעצמו מצות חדשות להתיר שפיכות דמים וכיוצא רח"ל, שזה נחשב כאילו תופס ואוסר את השכינה בתפיסה ובבית האסורים ממש, מאחר שתופס אור העליון הפשוט בתפיסת המוחין הפגומים שלו ומקלקל ומצייר האור להיפך, וכביכול מחמת כח הבחירה שנתן השי"ת לבני האדם מוכרח כביכול השי"ת שיהיה אור הקדושה נתפס בתפיסת המוחין שלו בעל כרחו כביכול, שזהו בחינת תפיסה ובית אסורים ממש של שכינו עוזו, וכמבואר מזה בהתורה ס"ג (בליקו"ת) עיי"ש.

כי כשמגיע התורה לתלמיד שאינו הגון הוא מקבל אור התורה בתפיסת המוחין הפגומים שלו ומצייר להיפך, נמצא שתופס אור השם יתברך בעל כרחו שזה בחינת תפיסה ממש, מכל שכן וכל שכן אלו הבעלי מחלוקת שמקלקלים מאד ומהפכים מאד אור האמת על ידי פגם כלי המוחין שלהם, עד שמציירים אור התורה מהיפך להיפך, שזה בחינת תפיסה ובית האסורים של השכינה ממש, שהוא עיקר גלות השכינה, מכל שכן כשמתגברים החולקים ורודפים, ומוסרים איש הישראלי הנרדף על ידם, לבית האסורים ממש ח"ו, וכביכול השכינה היא בתפיסה ובבית האסורים עמו, כי עמו אנכי בצרה, אוי להגורמים כל זה, אוי לנפשם כי גמלו להם רעה.

וכשהאיש הישראלי רואה שמתגבר עליו הגלות מאד מכל הצדדים, מכל שכן מי שהוא נרדף כל כך עד שבא ח"ו לבית האסורים ממש, צריך לתת ללבו לברוח ולנוס משם דייקא להשם יתברך, כי בוודאי אין שום עצה ותחבולה כנגד כל הצרות, בפרט כנגד החולקים הרודפים אותו עד הנפש עד שבא לבית הסוהר ח"ו, כי אם לצעוק להשי"ת כמ"ש ואם אסורים בזיקים וכו' ויגל אזנם למוסר, וכמו שכתוב יושבי חושך וצלמות אסירי עני וכו' ויצעקו אל ה', שצריכין לצעוק להשם יתברך ולשוב אליו בתשובה שלימה. ועיקר התשובה הוא בבחינה הנ"ל שצריך לחפש ולחקור דרכיו מאד ולשום אל לבו היטב מה זה עשה ה' ככה, אין זה כי אם בשביל שפגמתי בוודאי בכלי המוחין שלי, ותפסתי אור השם יתברך בתפיסה ח"ו על ידי שהייתי מצייר האור שלא כראוי על פי האמת לאמתו. כי כבר מבואר שגם בעבודת ה' יש בענין זה כמה בחינת, כי בענין טעותים הנ"ל שיכולים לטעות בענין ציור אור התורה להטות מן האמת, יש בענין זה כמה וכמה מיני טעותים בלי שיעור, דקים וגסים ודק מן הדק, על כן צריך האדם לשום אל לבו בכל עת בפרט בעת צרה ח"ו, שזה שתפס בתפיסה הוא מחמת שלא צייר האור כראוי וכו' וכו' [עיין בפנים שהארין].

ועל כן כשאדם נענש בתפיסה ח"ו ואין מניחין אותו לצאת החוצה, צריך לשית אל לבו שזה בשביל שפגמתי בהדרכים הנתונים לפני, לצייר האור העליון בדרך שארצה, ועל ידי שפגמתי בזה בעו"ה, נתפסתי עד שאיני יכול לזוז למקום שארצה, ואין תקנה כי אם לשוב למקור ושורש של כל הדרכים, שהוא אור העליון של השי"ת, שממש מתפשטים ומתפצלים כל הדרכים, שצריכין לחזור לשוב אליו יתברך ולקשר עצמו למקור האחדות, ולחפש ולבקש דרך האמת לאמתו, לבור לו דרך ישרה באמת בבחינת בצר לך ומצאוך וכו', ושבת עד ה' אלהיך ושמעת בקולו, ואז ישוב עליו רחמי השי"ת ויוציאו לחירות

לידי שפיכות דמים ממש רח"ל, כי על זה אורב הבעל דבר ובפרט על המנהיגים החשובים גדולי המדינה שרואה להקים על ישראל, אותן שכלי המוחין שלהם אינם מתוקנים כראוי מחמת פגם הנ"ל שמצוי מאד, ואלו המנהיגים מחמת תאוות הכבוד והגדולה, הם מתגאים ושוכחים את מקומם, ונדמה להם שעל פי התורה מגיע לרדוף מאד את הכשרים, שמדברים עליהם סרה וכו', כי האמת נהפך אצלם בחינת לא זכה וכו', על ידי ציור האור להיפך על ידי פגם הכלים וכנ"ל, ובפרט שרוב מקורביהם פגומים מאד, ויש בהם נואפים גדולים, והרבה מהם מפורסמים לנואפים גמורים באיסור גמרו כמצוי עכשיו ח"ו, וכל אלו הנואפים מתקרבים אליהם בחלקקות, ובודים שקרים וכזבים גדולים על הצדיק האמת ואנשיו עד שמתירים דם בפרהסיא וכו', כי הבעל דבר אינו מקרר דעתו במה שהכשיל את האדם באיזה עבירה ח"ו ואפילו אם הכשילו בעבירות רבות גדולות מאד רח"ל, רק עיקר ערמתו לעקור את האדם לגמרי ח"ו, על ידי שאורב עליו לעקום דעתו על ידי קלקול הכלים עד שיעשה מאיסור היתר, ומהעבירה מצוה, עד שמתלבש את עצמו במצות שלו, שעל ידי זה יכול לעקרו לגמרו ח"ו.

אבל אין לך דבר שהבעל דבר יוכל להטעות את האדם להפוך עבירות למצות כמו בענין מחלוקת, ששם מרקד הבעל דבר, כי בענין זה יכול בקל להתבש עצמו במצות ולהפך עוונות הגדולים בתורה למצות גדולות, כי מסית את האדם על חבירו שמצוה גדולה להודפו ולרדפו [רומז ללשון הכרוז נגד חסידי ברסלב], כי הלא עשה כך וכך וכו', כמצוי ענין זה הרבה בעולם. כי זה ידוע שאין אדם שאין בו איזה חסרונות או איזה מדה רעה, אבל אנו מצויים לבלי להסתכל על הרע שבישראל כי אם על הטוב, ולדון את כל אדם לכף זכות כמו שהזהירו רבותינו ז"ל בכמה מקומות, אבל על ידי תאות הנצחון והמחלוקת מתגבר הקץ כל בשר שהוא אורב לעיין ולהסתכל על הרע, לחפש ולחקור ולמצוא איזה רע בכל אחד, ובפרט בהכשרים החפצים בהאמת לאמתו שעליה מגרה ביותר את החולקים לעיין בהם בעין רעה, למצוא בהם חסרונות הרבה, ולבודות עליהם שקרים וכזבים בלי שיעור, עד שנעשה אצלם שפיכות דמים למצוה גדולה, עד שמתירין דםם ושופכים דםם כמים בבזיונות וחרפות ובשוות הרבה, ובהלבנות פניהם ברבים, עד שמתירין דםם ממש וכו'.

על כן צריך כל אחד להסתכל בנפשו שלא יצא מדרכי התמימות באמת, ולחפש בדרכיו בכל עת ולשמור נפשו מאד שלא יטה אותו הבעל דבר מן האמת ח"ו, שלא יהפוך לו אמת לשקר ועבירה למצוה ח"ו כי זה גרוע מן הכל, ויזכור את עצמו בכל עת איך אינו נקי בענין תאוה הנ"ל וכו', וביותר ויותר צריך לזהר בענין מחלוקת, שעל כל פנים לא יחזיק במחלוקת, ולא יטעה את עצמו שצריך לקיים גם מצות שפיכות דמים לרדוף אחר אחד מישראל, מכל שכן אחר כשרי הדור, ולא ישמע לדברי המסיתים ומדיחים אפילו אם דבריהם נמשכים מאיזה מנהיגים הנ"ל, כי די לו בתרי"ג מצות שקבלנו ממש רבינו ע"ה ואל יוסיף לעצמו מצות כאלו, שכולם נמשכים מבחינת ציור האור להפוך שהוא בחינת לא זכה כנ"ל. כי די לך להפקיע את עצמך שתזכה להצדיק מעשיך כראוי, ואיך יעלה על הדעת שתצוה את הצידיק ולתקן גם את חבירך בעל כרחו, ובפרט כשאת רואה שבכמה דברים הוא טוב ממך, ומתפלל בכוונה יותר מאתך, ואיך תעלה על דעתך לחפש בו חסרונות ולדונו לכף חוב, ולהוכיחו ולביישו בחנם, עד שמרבין מחלוקת ושפיכת דמים ח"ו וכו' וכו', מכל שכן כשהדבר להיפך שעומדים יושבי קרנות ושותי שכר על כשרים ויריאים, ונתקיים ירהבו הנער בזקן וכו'.

ועיקר כלל הגליות בפרט הגלות האחרון הזה, הוא מחמת שמתגבר הגלות של המדות והתאוות רעות של הע' עכו"ם וכו',

[ניירות מהממשלה שמוהרנ"ת הוא אורח עיר ברסלב, וכמו שמבואר במכתב קס"ח בסוף ובמכתב קע"א, שמוהרנ"ת הר"ל רשות כניסה לברסלב, אמנם הבילעט היה רק על איזה זמן. מוהרנ"ת נהג עצמו שלא לנסוע בשום אופן בלי רשות הממשלה, וקיים חוקי הממשלה בכל תוקף, וכנראה שלא רצה לנסוע בלי רשות]. והיה לבי חלוק מאד מאד איך להתנהג. בתוך כך בא השליח והביא לי מכתבך, והשבתי לך בקצרה שמחר בהשכמה אסע לדרכי, כי כך היה דעתי אז ליסע לק"ק נעמירוב, ולהתמהמה שם או בדרך עד שיגיע לי הבילעט.

אך רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום, וסיבב השם יתברך ונתעכבתי פה עד היום, והיום הביא לי אחי ר' יודיל זאשוויעדשעני [רשיון כניסה לק"ק נעמירוב. ר' יודיל אחיו של מוהרנ"ת דר בעיר נעמירוב, שמש היה מקור מוצאו של מוהרנ"ת. ולכן השתדל עצמו ר' יודיל לעזר למוהרנ"ת להמציא לו בילעט ורשות כניסה, שאף אם יאסור עליו לדור בעיר ברסלב יהיה לו רשות לבוא לעיר נעמירוב. וע"ע לקמן מכתב ר' אחי ר' יודיל בא בלילה] חתומה בחותם הקהל, אך חותם הפרנס לא קיבל עדיין כי הוא היה ישן בעת נסיעתו מביתו, והוכרחתי לשלוח את ר' נחמן מטולטשין [הרה"ח ר' נחמן מטולטשין מגדולי תלמידי מוהרנ"ת וממשו הנאמן] רגלי לנעמירוב עבור זה, גם ביום ה' הלך לנעמירוב עבור זה.

ואתמול סמוך למנחה בא הקווארטאלנע [החוקר מטעם הממשלה] לביתי ושאל על דבר הדפוס והשיבו דבר, גם לא עלה אלי על העליה שבבית כלל [מוהרנ"ת הר"ל איבער שטיב חדר פרטי שעסק שם בעבורת ה' בתורה ותפלה, ושם הר"ל כתביו וספרי רבי"ל, והחוקר לא עלה להחדר הנ"ל רק עמד למטה בהבית ושאל את בני הבית]. רק בביתי למטה היה. וכפי הנראה אין פחד בעזה"ת, ועתה אני ממתין על הבילעט ואראה לנסוע אם ירצה השם.

והנה רציתי להאריך קצת, אך בתוך כך סבבני כמה טרדות.

והנה בני מאל"ך תבין איך הכל אחד מה שנעשה אצליכם [בעיר טולטשין שהתגברה אז המחלוקת כמ"ש לעיל במכתב קפ"ז], ופה, ובאומאן וכו', וכל מה שנעשה בכל העולם הכל אדוק ומקושר זה בזה, ונפלאותיו ומחשבותיו יתברך עמקו מאד מאד. ואם אמנם צרות רבות סבבונו, ורודפים אותנו מכל צד, עם כל זה, זה בעצמו נחמתנו בעניינו, כי מאחר שכל אחד רואה שעוברים עליו בכל פעם תהומות כאלה, תהום אל תהום קורא וכו' [תהלים מב, ח וברשי" שם צרה קורא לחברתה], מה גדלו חסדי ה' אשר הצילנו מלהיות רודפים אחר תמימים וישרים, הנסים ובורחים בכל פעם להשם יתברך ולתורתו ולצדיקי אמת וכו', בכל יום אנו צריכין לשמוח בזה הרבה מאד, אשרינו שאנו מן הנרדפים ולא מן הרודפים.

והלא גם הרשע מרדכי שערער ימ"ש [כנראה שהיה מראשי המוסרים והחולקים על מוהרנ"ת ועל דרכי רבי"ל] בוודאי כבר נטבע ביון מצולת תאוות העולם הזה, ולא די לו בכל זה כי אם עוד הוסיף להלהיב על עצמו אש לא נופה, להרים ידו להכות איש כשר וצדיק כנגדו, אוי לו ואוי לנפשו, אוי ואבוי לכל המחזיקים אותו, ובאמת אם היה ר' אצ"י [הרה"ח ר' יצחק בן ר' אברהם דוב מטולטשין מתלמידי מוהרנ"ת, עיין מכתב קס"ט באריכות] איש חזק בדעתו היה יכול לעקרו אם היה נותן בכתב עליו [ליתן תביעה להבית המשפט ולפני האדונים בקאמיניץ שהרודפים והמוסרים מצמצים אותו ומכים אותו בלא דין ומשפט]. כי אין העולם הפקר.

וכו'. וזהו יושבי חשך וצלמות אסירי עני וברזל, זה מחמת כי המרו אמרי אל, היינו שהמרו והחליפי אמרי אל, כי ציירו אור התורה להיפך וכו', ואין תקנה כי אם ויזעקו אל ה' בצר להם, כי זעקה מועלת תמיד, כי צריך לשוב מהחושך והצלמות ומבית אסוריו, לאסור ולקשר עצמו בקשר אמיץ לה' לבדו לשוב למקור האחדות לחזור ולהמשיך האור משם ולציירו לטובה, ואז ממצוקותיהם יושיעם ויוציאם מחשך וכו'. אבל בני ישראל הכשרים כל מה שדוחקים אותו יותר ח"ו הם בורחים בכל פעם ביותר להשי"ת בבחינת ופרעה הקריב שהקריב את ישראל לאביהם שבשמים. [ועיין בפנים באות כ"ז-כ"ח שהאריך עוד בגודל עזות דקדושה שנצרך דייקא אז בעת הרדיפות והמניעות, וכל זה היה התחזקותו של מוהרנ"ת אז באותן הזמנים ודו"ק] [ליקוטי הלכות הל' יין נסך ה"ד אות ט"ו-כד]

סימן קצ"ג

ברוך השם, יום א' מטות ומסעי תקצ"ה לפ"ק

שלום וחיים וכל טוב לאהובי בני חביבי הוותיק מו"ה יצחק שיחי.

אודיע לך בני חביבי קצת את אשר עבר עלי מן יום ד' פנחס העבר, אך אני מזהירך ומבקשך לבל תירא ואל תפחד כלל, כי ה' אתנו אל תיראום. [מוהרנ"ת היה חזק כעמוד ברזל, ואף שראה בעיניו הצרה הקרובה לבוא, הוזהר את בנו ר' יצחק לבל ירא ולבל יפחד כלל וכלל].

ביום ג' י"ז בתמוז בא לביתי ר' שלמה מבראהליוו, אביו של חתני ר' ברוך נ"ל [חתן מוהרנ"ת בעלה של הרבנית מרת חנה צירל ע"ה עיין מכתב ק"ו. והיה מתלמידי מוהרנ"ת עיין מכתב רט"ז], והביא עמו בנו ר' דוד שהשיא אותו בשבוע העבר בנעמירוב, וגם גיסו ר' ברוך בא לביתי, ואמרת מאת ה' היתה זאת מהראוי לעשות עוד הפעם ז' ברכות, ומן הסתם דברנו קצת עם מחותני ועם בנו דברי אמת שבלבבינו.

וביום ד' הני"ל כמו ב' שעות סמוך למנחה, בהיותי עוסק לדבר באמרותיו הק' עם בני הנעורים, ובתוכם בן מחותנו הנ"ל, בא ר' שמואל וויינבארג [הרה"ח ר' שמואל וויינבארג ואביו הרה"ח ר' משה וויינבארג נגיד ועושר, ומראשי מהעסקנים לטובת מוהרנ"ת]. לביתי בפנים וזעפות קצת, וקרא אותי וסיפר לי שהודיע לו אחד בסוד גדול שיש אדון אחד שנכתב לו להשגיח על ענין שלי. ועוד סיפר בזה קצת, והשם יתברך עזר לי שלא נפחדתי הרבה. אך תיכף נבהלתי מאד, כי גם בלא זה היה בדעתי לנסוע ביום ה' לדרכי [לנעמירוב, ואפשר כדי להגיע לאומין כמ"ש במכתב קפ"ט "בדעתי לנסוע למחר א"ה לאומין]. ומחמת זה [שבא האדון לחקור את מוהרנ"ת] רציתי למהר יותר [לא להשאר כאן בעת שהאדון יחקור. כי אם יחליט האדון שמוהרנ"ת עשה פעולות נגד המלכות אוי יתקיימו הפסק, ושוב אין אחר הדין כלום]. גם הוכרחתי למסור משכון וללוות לי בערך ט' רובל-כסף, והוצאתי מיד ז' רובל-כסף להמתיק מעט ענין הנ"ל [עיין מכתב קפ"ב באריכות]. והשאר על הוצאות הנסיעה. בתוך כך קרא ר' שמואל הנ"ל את הבילעט שלי וכבר כלה זמנו

כוונת ההערות והציגונים בכדי להבין את המכתב הק', וברצוננו בעו"ה להדפיס כל המכתבים עם ההערות כדי לזכות את הרבים, לכן נשמח לקבל באמייל מן הקוראים היקרים "הארות" בין על דברי מוהרנ"ת ובין על דברינו כדי שיצא מתחת ידינו דבר נאה ומתוקן, ויאשר כוונתנו למפרע

למכתבים למערכת, וכן לכתוב מאמרים להופיע בדעת סופר, אן להערות, וכן מי שברצונו שיגיע לו העט סופר על יד האימג'ל, יפנה: **CONGHVPRINTING@GMAIL.COM** 845.781.6701 אן להפעקס: 845.781.6701 להודיעה על מול טוב לאנ"ש, יש לשלוח הודעה (עד יום ג' בשעה: 9:00 בבוקר):

שיעורים אויף אידיש אין ספר ליקוטי מוהר"ן!

לימוד ספה"ק ליקוטי מוהר"ן בכל יום
מען קען הערן אויף "אוצרות ברסלב" יעדן טאג א
עמוד בספה"ק ליקוטי מוהר"ן
718-855-2121
געלערנט "אויף אידיש" מיט א קלאהר"ן הסבר, לויט די
מפורשים און לויט ווי עס איז מבואר אין ליקוטי הלכות
חזקו ואמצו אחוי ללמוד ספריו "בכל יום", ולעיין ולחפש בהם למצוא בהם
בכל פעם עצות להציל נפשכם (ע"ל"ת מכתב שי"א)